Tijdlijn netcongestie

Jaar	Situatie netcongestie	Inzet Energie Samen
2017	Eerste aankondiging TenneT van netcongestie in Noordoost-Nederland.	
2018	TenneT lost probleem Noordoost-Nederland op zonder inzet van congestie-management. In de Systeemtafel van het Klimaatakkoord wordt geanticipeerd op de naderende transportschaarste en de toenemende behoefte aan flexibel vermogen. [redacted] geeft namens alle netbeheerders aan dat ze alleen meewerken aan congestiemanagement als er een noodrem komt.	Leon neemt deel aan werkgroep Infra van de Systeemtafel namens Energie Samen. [redacted] , Leon secretaris.
2019	Eerste klachten van leden dat netbeheerders transport weigeren. Aankondiging en publicatie van de eerste reeks congestierapporten, die leiden tot massale transportweigeringen van zonne-installaties en windparken. ACM roept aanvragers op om geschilbeslechtingen aan te gaan. Voor het eerst Kamerbrief over netcongestie. Minister Wiebes kondigt hierin transportindicatie aan voor de najaarsronde van de SDE++. Netbeheerders geven ten onrechte aan dat “de marktpartijen hiermee instemmen” na overleg binnen de NVDE (waar de netbeheerders zelf prominent lid van zijn). Liander en Enexis zetten alle eerder aangekondigde congestiegebieden op slot. Weigeren transportindicaties te verstrekken aan aanvragers in deze gebieden. De netbeheerders starten met de eerste Integrale Infrastructuur Verkenning 2030 – 2050 (II3050), waarin toekomstscenario’s worden ontwikkeld voor afname en invoeding van elektriciteit.	Leon ageert namens Energie Samen [redacted] en [redacted] tegen de transportweigeringen en de niet onderbouwde congestierapporten. Individuele ondersteuning van leden van deze drie verenigingen, die er meestal toe leidt dat alsnog transportcapaciteit wordt verstrekt. Voor geschilbeslechting zijn leden terughoudend, vanwege de afhankelijkheid van de monopolistische netbeheerder. Leon leidt namens Energie Samen, [redacted] en [redacted] het protest tegen de transportindicatie, die geen wettelijke grondslag heeft en ook door ACM als een “gedrocht” wordt betiteld. Leidt in de maanden erna bijna tot breuk met [redacted]. Leon begeleidt [redacted] bij aanvraag tot geschilbeslechting. Vraagstelling vrijwel identiek aan de geschilbeslechtingen van 2024. Vervalt omdat de sommatie van Liander erin resulteert dat alsnog transport wordt toegekend Leon neemt namens Energie Samen deel aan de klankbordgroep II3050. Netbeheerders en begeleider [redacted] zijn niet geneigd tot dialoog met de opweksector. Na veel aandringen worden er uiteindelijk ook scenario’s met meer hernieuwbare productie meegenomen. Hier ligt helaas wel de bron van de overspannen groeicijfers in de latere congestierapporten.

Jaar	Situatie netcongestie	Inzet Energie Samen
2020	Netbeheer Nederland probeert per amendement de aansluitplicht en het transportrecht uit de Elektriciteitswet aan te laten passen. Dit zou de netbeheerders een vrijbrief geven om naar eigen goeddunken aanvragers te weigeren. In april 2020 dienen de netbeheerders een codewijzigingsvoorstel in bij de ACM voor een rigoureuze aanpassing van de regels voor congestie-management. Voorafgaand is hierover jaren onderhandeld tussen de netbeheerders en de marktpartijen, overigens zonder tot overeen-stemming te komen. Netbeheerders en marktpartijen blijven het op enkele cruciale punten oneens, waar het nieuwe voorstel niet strookt met de uitgangspunten van transparantie en non-discriminatie in de Elektriciteitswet. Het gaat dan om vragen als wanneer het net vol is (fysieke versus contractuele congestie), wanneer de netbeheerder transport redelijkerwijs mag weigeren, en hoeveel congestiemanagement mag kosten. Consultatie van de eerste investeringsplannen, die de netbeheerders vanaf 2020 iedere twee jaar moeten opstellen. Hierin moeten netbeheerders tien jaar vooruit laten zien welke knelpunten eraan komen en hoe ze die oplossen met netverzwaringen. In de berekeningen maken de netbeheerders gebruik van de toekomstscenario's voor vraag en aanbod die net ontwikkeld zijn in II3050. De gehanteerde groeicurves vormen ook de basis voor de toekomstige congestierapporten. De netbeheerders starten met de ontwikkeling van de noodrem (realtime interface), voor als congestiemanagement niet afdoende resultaat oplevert om overbelasting te voorkomen.	De betrokken Kamerleden vragen advies aan [redacted]. Leon krijgt voor elkaar dat ze de amendementen terugtrekken. Deze actie leidt tot veel onrust en doet de relatie tussen netbeheerders en marktpartijen geen goed. Leon neemt namens Energie Samen, [redacted] en [redacted] deel aan de werkgroep Spelregels voor Congestiemanagement, waarmee het codewijzigingsvoorstel wordt voorbereid. Leon neemt het voortouw in de zienswijzen van Energie Samen, [redacted] en [redacted] op de investeringsplannen. Deze geven veel informatie, maar de onderbouwing ontbreekt van de regionalisatie van de landelijke cijfers en de berekening daarmee van de lokale knelpunten. Dit is helaas tot op de dag van vandaag de situatie, ondanks verwoede pogingen om meer transparantie te krijgen. Leon neemt namens Energie Samen, [redacted] en [redacted] het voortouw in de inbreng van de brancheverenigingen voor de realtime interface. (Zit nog steeds in de regiegroep hiervoor.) Wil voorkomen dat netbeheerders het ontbreken van de noodrem aangrijpen als excuus om geen congestiemanagement toe te hoeven passen.

Jaar	Situatie netcongestie	Inzet Energie Samen
2021	De transportschaarste voor invoeding neemt zienderogen toe. In april publiceert Netbeheer Nederland de eerste landelijke capaciteitskaart. Netbeheerders gaan stelselmatig transportcapaciteit weigeren aan aanvragers in rode gebieden. Transparantie over de totstandkoming van de kleuren ontbreekt. Publicatie concept Codebesluit congestiemanagement door de ACM in augustus 2021, waarin ACM bepaalde wensen van de marktpartijen heeft gehonoreerd. De verwachting is dat dit codebesluit zal leiden tot veel extra uit te geven netcapaciteit voor hernieuwbare productie. Hoorzitting in oktober 2021.	Eind 2021 organiseert Energie Samen webinars van Leon aan leden over hoe om te gaan met transportweigeringen en netcongestie. Terug te kijken op de website. Webinars worden meegekeken door leden van andere brancheverenigingen, ambtenaren en netbeheerders. Leon houdt pleidooi in hoorzitting om codebesluit snel te publiceren en periodiek te evalueren wat er verbeterd moet worden. Dit om te voorkomen dat de netbeheerders het net verder op slot zetten onder de oude spelregels. Wordt overgenomen door andere partijen en ACM.
2022	Na veel vertraging publiceert de ACM in mei eindelijk het Codebesluit congestiemanagement. Netbeheerders zien hun lobby gehonoreerd: technische grens op 150% in plaats van 200%, financiële grens 60% lager dan in het ontwerp besluit. De eerder verrichte congestiemanagementonderzoeken zijn door het codebesluit ongeldig geworden. Netbeheerders krijgen een half jaar de tijd om dit besluit te implementeren en nieuwe congestierapporten te publiceren. In juni aankondiging TenneT van eerste afnamecongestie in Noord-Brabant. Dit leidt tot grote onrust, tot in de Tweede Kamer. Het Ministerie van Economische Zaken komt onder druk te staan om in actie te komen. Instelling van Taskforce Netcongestie, die in de maanden daarna zal evolueren naar het Landelijk Actieprogramma Netcongestie. Inwerkingtreding Codebesluit congestiemanagement in november. Maar TenneT zet vrijwel het hele land op slot voor zonne-installaties en windparken met de gelijktijdige publicatie van haar nieuwe congestierapporten.	Webinars Leon over wat te verwachten van het Codebesluit congestiemanagement. Voorbereiden van gezamenlijke webinars met regionale netbeheerders om leden te helpen met congestiemanagementcontracten. Leon doet vergeefs pogingen om namens Energie Samen, [redacted] en [redacted] deel te nemen aan de gesprekken binnen de Taskforce Netcongestie. In oktober stuit Leon binnen een casus voor het eerst op de eis van de netbeheerders tot aanbetaling van de aansluiting, om toegelaten te worden tot de wachtrij voor transportcapaciteit. Gezamenlijke webinars met regionale netbeheerders worden afgeblazen. Wel webinars Leon waarin de handelswijze van TenneT aan de kaak wordt gesteld. Kernpunt is dat TenneT het flexibele vermogen van hernieuwbare productie weigert mee te nemen in de berekeningen.

Jaar	Situatie netcongestie	Inzet Energie Samen
2023	De implementatie van de nieuwe regels voor congestiemanagement komt veel te traag op gang, en dat zal de jaren hierna niet veel beter worden. Het Ministerie van Economische Zaken & Klimaat initieert in februari het Landelijk Actieprogramma Netcongestie (LAN), dat moet helpen om uit deze impasse te komen. In maart publiceert de ACM een Handleiding congestierapporten, met richtlijnen waar de nieuwe rapporten aan moeten voldoen. ACM raadt gedupeerde aanvragers nogmaals aan om geschilbeslechting aan te vragen als er onterecht transport wordt geweigerd. Onder druk van de brancheverengingen zeggen de netbeheerders toe op korte termijn (augustus) transport toe te gaan kennen aan hernieuwbare producenten die bereid zijn om zich contractueel vast te leggen op het voorkomen van pieken. Augustus blijkt niet haalbaar vanwege interne afstemmingsproblemen bij de netbeheerders en een tekort aan specialisten die de netten kunnen doorrekenen. Toezeggingen voor vrijgeven van netcapaciteit worden om die redenen tot de dag van vandaag stelselmatig niet nagekomen. In de tweede helft van 2023 werken de netbeheerders en de brancheverenigingen aan een sectorakkoord, dat erop gericht is om langdurige onderhandelingen met hernieuwbare producenten overbodig te maken. Het standaard aanbod behelst een capaciteitsbeperkingscontract op afroep met een vaste prijsformule en een biedplichtcontract, voor het volledige vermogen. Helaas haken NedZero en Energie-Nederland op het laatste moment af voor het sectorakkoord. Grote leden zoals Vattenfall en Eneco vrezen voor inkomstenverlies uit hun energiehandel, vanwege de vaste prijsformule. Ook stellen ze dat zo'n prijsafspraak strijdig is met de Mededingingswet. Holland Solar en Energie Samen tekenen wel, maar de gang van zaken leidt tot grote reputatieschade voor de opweksector bij de publieke stakeholders in het LAN.	[redacted], [redacted] en [redacted] gaan in januari in gesprek met TenneT over de ontstane impasse. Dit leidt in de maanden erna tot de "Denktank Productie", waarin hernieuwbare producenten en netbeheerders afspraken maken over de implementatie van congestiemanagement. Leon neemt het voortouw en schakelt vanaf dan vrijwel wekelijks met mensen van TenneT. Onderdeel van de gesprekken is het verscherpen van de deelname-verplichting aan congestiemanagement voor invoeders met een vermogen boven 1 MW. [redacted], [redacted] en Energie Samen participeren nu wel in de verschillende werkgroepen in het LAN, en doen mee aan de besturende overleggen. De belangrijkste wijzigingen in de codes elektriciteit worden voortaan driewekelijks besproken in het informele GEN (Gebruikersplatform Elektriciteitsnetten). Energie Samen huurt [redacted] in voor "eerste hulp bij transport-weigeringen" aan gedupeerde leden. Leon komt daar niet meer aan toe. Leon gaat namens Energie Samen in gesprek met RTL Nieuws, dat een verhaal ziet in de weigerachtige houding van de netbeheerders. De netbeheerders willen uitzending voorkomen, en zeggen in de Denktank Productie toe vanaf augustus extra netcapaciteit vrij te geven aan hernieuwbare producenten. Vanuit de Denktank Productie worden de eerste modelcontracten voor congestiemanagement ontwikkeld. Afgesproken wordt om deze uit te proberen in drie pilots. Eén daarvan betreft een zonnepark van Endona (later casus voor geschilbeslechting). Het idee is dat Endona netcapaciteit zal worden toegekend, als ze bereid is om de model congestiemanagementcontracten te tekenen voor het volledige vermogen. Leon en [redacted] van TenneT zijn de drijvende krachten achter het sectorakkoord. Afgesproken wordt om gezamenlijk de pers op te zoeken zodra de extra netcapaciteit vrijgegeven kan worden.

Jaar	Situatie netcongestie	Inzet Energie Samen
2024	In de loop van dit jaar gaat de toenemende netcongestie het nieuws beheersen. Ondanks de eerdere toezeggingen staat TenneT nauwelijks extra hernieuwbare productie toe en ook nieuwe afname van elektriciteit wordt in toenemende mate door TenneT geblokkeerd. Het LAN oefent steeds meer druk uit op de netbeheerders om de dialoog aan te gaan met de netgebruikers en beter te communiceren. Het ministerie van EZK schaalt de inzet van eigen ambtenaren flink op, vanwege de toenemende maatschappelijke impact. In maart geeft de ACM toestemming aan de netbeheerders om het standaard aanbod met prijsformule toe te passen. Na twee jaar zal worden geëvalueerd wat dit oplevert. In april scherpt de ACM de regels voor congestiemanagement aan, na de eerste evaluatie. Dit gaat onder meer om de deelnameplicht voor aansluitvermogens boven 1 MW. Verder mogen netbeheerders voortaan maximaal zes maanden na aankondiging doen over het onderzoek naar invoedingscongestie. TenneT geeft in oktober eindelijk 880 MW extra netcapaciteit voor invoeding vrij. Maar de regionale netbeheerders geven aan eerst zelf te moeten gaan berekenen hoeveel ze vrij kunnen geven. Ze waarschuwen op voorhand voor minder vrij te geven capaciteit, vanwege de toegenomen autonome groei van zon op huishoudelijke daken. Enexis geeft aan nu al vaak te kampen met overbelastingen vanwege huishoudelijke zonnepieken, waardoor over moet worden gegaan tot gedwongen afschakeling van grotere producenten. Maar tot nu toe weigert Enexis enige onderbouwing hiervan te laten zien. Vanuit Liander krijgt dit kritiek: Enexis curtailt op bedrijfsvoeringscriteria, niet op asset limieten.	Leon en [redacted] schrijven (ondersteund door [redacted]) een self assesment over de mededingingsrechtelijke aspecten van het standaard aanbod, waarmee de ACM overtuigd wordt om dit te gedogen. Leon vraagt inmiddels in het LAN voortdurend aandacht voor de ongerechtvaardigde aanbetaling voor de aansluiting om op de wachtrij te komen. Dit resulteert in een werkgroep Wachtrijen waar naast de aanbetaling alle andere onvolkomenheden van de wachtrijsystematiek worden besproken. Leon en [redacted] organiseren deze werkgroep. Inmiddels leert de ervaring dat netbeheerders telkens een nieuwe reden opvoeren waarom congestiemanagement toch weer niet breed toegepast kan. Energie Samen heeft inmiddels het vertrouwen verloren dat de netbeheerders hun toezeggingen na zullen komen, en vindt drie leden bereid om geschilbeslechtingen aan te gaan bij Stedin, Enexis en Liander. Hiermee wil Energie Samen de netbeheerders dwingen om de regels van het Codebesluit congestiemanagement eindelijk eens te gaan naleven. Ook de aanbetaling om op de wachtrij te komen wordt aangeklaagd. De werkgroep Wachtrijen stokt vanwege de geschilbeslechtingen. De netbeheerders willen eerst weten wat de ACM besluit over de aanbetalingsplicht. Leon en [redacted] organiseren een eerste verdiepingsbijeenkomst over de nieuwe congestierapporten. Dat levert verhelderende inzichten op, vooral omdat autonome groei op de laagspanningsnetten de grootste boosdoener blijkt te zijn voor congestie op de hoogspannings-netten (waardoor het hele land op slot zit). De eerste hoorzitting voor Bijzonder Baarn vindt plaats in december.

Jaar	Situatie netcongestie	Inzet Energie Samen
2025	De eerste toepassingen van het standaardaanbod lopen spaak. Vooral het verplichte biedplichtcontract blijkt een te grote drempel. Het ingewikkelde redispatch proces schrikt veel hernieuwbare producenten af. De daarvoor benodigde rol “congestion service provider” blijkt nog niet goed ingeregeld in de markt. Vanuit het LAN worden verschillende onderzoeken gestart naar mogelijkheden om meer capaciteit vrij te krijgen. Ook de processen rondom wachtrijen en congestieonderzoeken zullen worden geanalyseerd. TenneT kondigt in april aan 9 GW uit te kunnen geven aan aanvragers van netcapaciteit op het hoogspanningsnet, als ze instemmen met een alternatief transportrecht (15% van de tijd geen gegarandeerde capaciteit). Dit leidt tot veel onrust, ook bij regionale netbeheerders. In principe moet TenneT dan eerst congestiemanagement toestaan op de regionale netten. Het Ministerie van KGG geeft Royal Haskoning opdracht om te onderzoeken hoe er in een aantal representatieve West-Europese landen omgegaan wordt met wachtrijen. Daar blijkt uit dat de hoge aanbetaling voor de aansluiting ongebruikelijk is. Aanbeveling is om een volwassenheidstoets te onderzoeken, waarmee netbeheerders serieuze projecten eerder capaciteit mogen geven dan onzekere projecten (first ready first connected). Op aandringen van de brancheverenigingen stuurt minister Hermans in september een ongebruikelijk urgente Kamerbrief over netcongestie naar de Tweede Kamer. Dit leidt een maand later tot de doorbraakaanpak. De minister geeft daarin de netbeheerders opdracht om de wachtrijen binnen twee jaar weg te werken. Belangrijke uitkomst is dat netbeheerders toezeggen veel lagere groeicijfers te gaan hanteren voor autonome groei. In de laatste weken van december publiceert TenneT herijkingen van enkele congestieonderzoeken voor invoeding, op basis van de bijgestelde profielen van Enexis. Per direct kan er 350 MW vrijgegeven worden in Overijssel en Groningen.	De tweede hoorzitting voor Endona vindt plaats in januari. In maart organiseren Leon en [redacted] de tweede verdiepingssessie over de congestieonderzoeken. Hierin ligt de focus op de autonome groei van zon op huishoudelijke daken. De netbeheerders geven toe dat er veel te hoge groeicijfers zijn gehanteerd in de congestieonderzoeken en zeggen herberekeningen toe. De ACM stelt Bijzonder Baarn in het gelijk. Netbeheerders moeten eerst de regels voor congestiemanagement volgen voordat ze transport mogen weigeren. Stedin zegt toe de uitspraak op te volgen. Vanuit Energie Samen wordt de communicatie over netcongestie geïntensiveerd. Het net is niet vol, er kan nog heel veel hernieuwbare productie bij. De derde hoorzitting voor ValleiEnergie vindt plaats in juni. In een derde verdiepingssessie over autonome groei wordt toegezegd dat de herberekeningen door TenneT eind van dit jaar / begin 2026 klaar zullen zijn. Leon dringt erop aan dat de regionale netbeheerders zich parallel moeten voorbereiden op zo snel mogelijk vrijgeven. De ACM stelt Endona in het ongelijk. Beslist wordt om daartegen in beroep te gaan. [redacted] en het team van [redacted] bereiden het verweerschrift voor en dienen dit in. [redacted] doet zijn beklag in het bestuurlijke LAN Partneroverleg over de onrechtvaardige aanbetalingen. [redacted] en Leon begeleiden Bijzonder Baarn verder bij de moeizame interactie met Stedin. De netbeheerder blijkt geen enkele ervaring te hebben met het verstrekken van netcapaciteit aan aanvragers op de wachtrij. Leon bepleit in de doorbraaktafel met succes dat de groeicurves voor de congestieberekeningen drastisch naar beneden moeten worden bijgesteld.

Jaar	Situatie netcongestie	Inzet Energie Samen
2026	De doorbraakaanpak wordt voortgezet onder naam “Aansluitoffensief”. Een eerste succes wordt geboekt in de totstandkoming van een breed gedragen model capaciteitssturingcontract (CSC). Dit moet het werkpaard worden voor het toepassen van congestiemanagement. Per 1 januari treedt het nieuwe prioriteringskader in werking. Dat betekent dat congestieverzachters en maatschappelijk belangrijke functies voorrang krijgen op andere afnemers bij de toekenning van netcapaciteit. Maar ook dat kleinverbruikers nu ook op de wachtrij komen. De reservering daarvoor (3 GW) vervalt en zal toebedeeld worden aan de wachtrij. TenneT kondigt aan per 1 april ook een aanbetaling voor de aansluiting te gaan eisen om op de wachtrij te komen. Dit veroorzaakt rumoer bij aanvragers op het hoogspanningsnet. Verwacht wordt dat dit leidt tot meer procedures.	Met het totstandkomen van het CSC rondt Leon een periode van 4 jaar af van sleuren aan dit onderwerp. De doorbraakdag die leidde tot dit gedragen product kwam tot stand vanuit de vruchtbare samenwerking met de andere branchevereniging. Met name de inzet van jonge medewerkers van [redacted] en [redacted] waren cruciaal in de afrondende fase. Leon probeert via de [redacted] de stuurgroep van het Aansluitoffensief zover te krijgen dat ze op korte termijn een voorschot durven te nemen op de vrij te geven capaciteit. De netbeheerders willen hier niet aan; ze willen eerst alles opnieuw doorrekenen om zeker te zijn dat ze geen onverantwoorde risico’s nemen. Dit betekent dat er pas in het vierde kwartaal van 2026 duidelijk zal worden hoeveel capaciteit er vrijgegeven zal worden aan de wachtrij. Afnemers worden eerst doorgerekend, daarna invoeders. De gemeenten komen er achter dat hun woningbouwprojecten ook op de wachtrij komen, mits gemeenten hiervoor een aanbetaling doen. Ze lezen in de pers dat Energie Samen hier procedures over voert en zoeken Leon hierover op. Leon zet in op samenwerking in de lobby op dit punt.